

Cacofonia

Discipline umaniste - Limba română

www.enciclopul.ro

Acest material mi-a fost oferit cu generozitate de dna. profesoară Oana Paler, de la C.N. „Dr. Ioan Meșotă”, articol care face parte dintr-un curs de gramatică normativă scris de d-ei și destinat elevilor preocupați de excelență. Sarcina mea a fost să-l aduc la zi și să-i dau, eventual, o tușă specifică site-ului <http://www.enciclopul.ro>.

Cacofonia se poate defini prin opoziție cu *eufonia* (armonia sonoră). Astfel, cacofonia „se referă la o impresie acustică negativă, la ceva care nu sună bine, armonios”. Însăși etimologia cuvântului (gr. „kakos” înseamnă „urât”) subliniază faptul că fenomenul cacofoniei ține doar de sensibilitatea acustică a vorbitorului. Astfel, îmbinările de sunete pot produce efecte neplăcute, cacofonice. Exprimarea îngrijită încearcă să evite sonoritățile cacofonice, însă acest aspect nu este normat, prin urmare rămâne la libera alegere a vorbitorului care poate evita sau nu cacofoniile.

În limba română, cea mai supărătoare cacofonie este reprezentată de întâlnirea silabelor „ca”, „că”, „ce”, „co”, „cu”, „ci”, „ci”, care generează o asociere cu un cuvânt definit de DEX drept „materii fecale, excremente”.

Prin urmare, această legătură a produs „hiperbolizarea cacofoniei ca fenomen lingvistic negativ”¹ și a atras o serie de alte erori printre care cacologia (o greșeală de construcție), obținându-se astfel formulări de tipul:

Ca și comandant al vasului, dă dovadă de autoritate.

Locuțiunea comparativă „ca și” nu este echivalentul prepoziției calității „ca” (drept, în calitate de), de aceea, folosirea ei în contexte ca acela de mai sus (cu „și” parazitar), este nejustificată. Scriitorul și jurnalistul român Radu Paraschivescu a calificat folosirea inadecvată a locuțiunii „ca și” drept „un atac violent și premeditat împotriva exprimării corecte”, considerând-o a doua cea mai supărătoare greșeală din limba română, după folosirea lui „decât” în construcții afirmative și chiar înainte de folosirea lui „care” în loc de „pe care”. Și trupa TAXI a ironizat această formulare eronată în piesa numită chiar... „Ca și” (https://www.youtube.com/watch?v=fY_U79EwVXk). Mai mult, dorința de a evita cacofonia a dus la apariția virgulei „anticacofonice”, o aberație lingvis-

¹G. Gruică, *Norma lingvistică 2007*, ed. Paralela 45, p. 230

tică, spusă sau, mai rar, scrisă:

Ca, (virgulă) colegi, ne înțelegem bine.

Ambele soluții, neinspirate, au o răspândire largă, atât în exprimarea orală, cât și în cea scrisă. Poliția lingvistică (parteneriat între CNA și Academia Română) a depistat de-a lungul timpului câteva astfel de utilizări ridicole ale virgulei, dintre care amintim:

(...) la o mică, (virgulă) cantitate de mâncare (...) (OTV, 2011)

Sau mai recenta:

(...) să introducă rețeta electronică, (virgulă) considerându-i pe toți medicii hoți (Național TV, 2016)

Cacofonia presupune însă și întâlnirea / repetarea cu efecte sonore inestetice a altor silabe: *Am fost la lac, unde am făcut o baie.* sau *Pe peretele exterior a apărut o pată.* Cu toate acestea, nimeni nu pare deranjat de aceste asocieri și nici preocupat de evitarea lor.

Preocuparea excesivă față de aspectul cacofonic aduce „daune morale” unor nume proprii: „Rodica, Florica, Viorica.... vor trebui să introducă de acum un criteriu suplimentar de selecție matrimonială pentru a evita candidații cacofogeni: Coman, Costea, Costin, Codrea, Cucu etc.”². „Ce ne facem cu numele de instituții, organizații, societăți, cluburi etc. care nu sună bine: Banca Comercială Română, Banca Carpați, Policlinica cu plată, Biserica catolică etc.?” – se întreabă retoric același lingvist. Tot obsesia de a elimina cacofoniile a dus la schimbarea numelor a patru localități din România numite Cacova în Livezile, Dumbrava, Fântânel și respectiv Grădinari. În acest fel au scăpat de dubiul care plana asupra lor (în rusă, „cacova” înseamnă „Ce este?”).

În concluzie, „cacofonia nu trebuie exclusă din educație lingvistică a românilor, dar în abordarea ei este nevoie de simțul măsurii, de mai multă elasticitate și de puțin realism. Nu sunt cinci, șapte sau nouă cacofonii inevitabile, cum apar în diferite liste, ci mii de contexte cacofonice, mai mult sau mai puțin evitabile”³

Aceste liste existau încă din trecut, cuprinzând cacofonii precum: „Ion Luca Caragiale”, „Banca Comercială Română”, „tactica cavalească”, iar în zilele noastre pe liste au fost introduse „epoca capitalistă” și, eventual „fizica/mecanica cuantică”. Despre „epoca comunistă” nu mai vrem să ne amintim, dar înaintașii au evitat abil cacofonia numind-o „epoca de aur”. Alte cacofonii „acceptabile” sunt cele din interiorul cuvintelor precum „cacao” sau chiar... „cacofonie”.

Este important să nu exagerăm în ceea ce privește atenția la structurile cacofonice din vorbirea noastră, dar nici a celorlalți, ca să nu ajungem precum cei

²G. Gruitță, *Norma lingvistică 2007*, ed. Paralela 45, p. 233

³G. Gruitță, *Norma lingvistică 2007*, ed. Paralela 45, p. 234

căroră finlandezii le spun pilkunnussija, un cuvânt intraductibil, pe care l-am putea aproxima cu „persoană care are o obsesie în a observa greșelile gramaticale”, un fel de „polițai lingvistic”.